

Den Haag

dienst: dienstcode

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan de gemeenteraad

Datum

9 april 2025

Onderwerp

Stand van zaken opvang Oekraïense ontheemden, asielzoekers en huisvesting statushouders

Ons kenmerk

OCW/10810108

RIS321837

Contactpersoon

Harm Benthem

Dienst

Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn

Afdeling

Opgaveteam Nieuwkomers

Telefoonnummer

14070

E-mailadres

nieuwkomers@denhaag.nl

1. Inleiding

Zoals toegezegd wordt de gemeenteraad op de hoogte gehouden van ontwikkelingen rondom de opvang van Oekraïense ontheemden en asielzoekers. In deze stand van zaken informeren wij u over de voortgang omtrent de uitvoering van de Haagse aanpak opvang nieuwkomers (RIS316033). Hierin bespreken we onder andere de landelijke ontwikkelingen op dit gebied en het effect hiervan op Den Haag. Zo is in het afgelopen half jaar het Regionaal Opvangplan ingediend, het provinciaal verslag opgesteld en heeft de minister van Asiel en Migratie het verdeelbesluit vastgesteld. Daarnaast gaan we in op de ontwikkelingen rondom de vier pijlers van de Haagse Aanpak: de realisatie en ontwikkeling van de opvanglocaties, het locatiemanagement, de sociale voorzieningen en de communicatie met de stad en bewoners. De successen en knelpunten komen aan bod om zo een volledig beeld van de afgelopen periode te geven. Ook worden de ontwikkelingen rondom de huisvesting van statushouders kort besproken, omdat de opgaven sterk met elkaar samenhangen.

2. Betekenis landelijke ontwikkelingen voor Haagse Aanpak

2.1 Regeerprogramma, Miljoenennota en Asielnoodmaatregelenwet

In de zomer van 2024 is door de nieuwe bewindspersonen geschreven aan het regeerprogramma. Hierin werd een zeer streng asielregime aangekondigd. Vervolgens was het aan de minister van Asiel & Migratie (hierna A&M) om hier invulling aan te geven. Dit gebeurt via de Asielnoodmaatregelenwet in plaats van de eerder geopperde 'noodwet'. Voor het kerstreces heeft de Ministerraad ingestemd met de voorgestelde Asielnoodmaatregelenwet. Het maatregelenpakket is gericht op het beperken van de instroom en omvat onder meer de afschaffing van permanente verblijfsvergunningen, beperking van de geldigheidsduur van asielvergunningen tot drie jaar, het tweestatusstelsel en maatregelen om asielprocedures efficiënter te maken.

De wetten zijn volgens het reguliere proces ter advisering voorgelegd aan de Raad van State en weer geaccordeerd in de Ministerraad. In de volgende stappen worden de wetten voorgelegd aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer. Het intrekken van de Spreidingswet en het afschaffen van de huisvestingstaakstelling voor statushouders zijn niet in deze wetten opgenomen en volgen een eigen pad. De planning hiervan is nog onduidelijk.

Gemeente Den Haag

Spui 70
Den Haag

Postbus 12600
2500 DJ Den Haag

De Raad van State betwijfelt of de voorgestelde maatregelen zullen bijdragen aan het beperken van de instroom of een efficiëntere asielpcedure. Er zijn daarentegen volgens de Raad van State wel duidelijke aanwijzingen dat bepaalde maatregelen juist zullen leiden tot een verhoging van de belasting van de asielketen. Wanneer procedures langer duren, verblijven mensen langer in de asielpvang. Het college deelt deze twijfels en heeft tevens zorgen over de mogelijke financiële implicaties.

De begroting van het Ministerie van A&M is meerjarig vastgesteld in de Eerste en Tweede Kamer. In deze begroting voor 2025 en verder zijn vanaf 2027 grote 'besparingen' ingeboekt op de opvang van Oekraïners en asielpzoekers die de gemeentelijke opvang bemoeilijken. Bij de goedkeuring van de begroting is daarom afgesproken dat de Minister van A&M bij de voorjaarsnota moet aangeven hoe deze kortingen concreet worden ingevuld of (gedeeltelijk) ongedaan worden gemaakt.

Voor de opvang van Oekraïners is voldoende geld opgenomen tot februari 2026 (RTB). Voor 2027 is er geld opgenomen om de opvang binnen één jaar (RTB+1) na afloop van de beschermde status van Oekraïners (RTB) af te bouwen. Vanaf 2028 is er helemaal geen geld meer opgenomen voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Voor asiel en migratie wordt de begroting afgebouwd van ongeveer €7 miljard in 2026 naar €1 miljard in 2028. De begroting gaat echter uit van een ongeveer gelijkblijvende gemiddelde bezetting bij het COA. Deze besparing moet dus gerealiseerd worden door extra uitstroom en een goedkopere 'sobere' opvang. Uit de plannen wordt duidelijk dat dure tijdelijke gemeentelijke opvang in bijvoorbeeld hotels moet worden afgebouwd. De Algemene Rekenkamer heeft daarom grote vraagtekens gezet bij deze begroting.

2.2 Financiële gevolgen gemeente

Op grond van de huidige wettelijke regelingen zijn er ten aanzien van de opvang van nieuwkomers beperkte risico's. De kosten worden in principe, via diverse regelingen, volledig vergoed door het Rijk. Ook in 2024 hielden we geld over omdat we het iets goedkoper doen dan het normbedrag, dat is gebaseerd op de kosten van de 'gemiddelde' gemeente.

De begroting van 2025 (van ongeveer €56 miljoen) en verder, is gebaseerd op de huidige wetgeving en taakstelling voor de opvang van Oekraïners (TWooO) en asielpzoekers (Spreidingswet). Het kabinet streeft echter naar een streng asielpregime. Er zijn plannen om de Spreidingswet in te trekken en er zijn een groot aantal maatregelen voorgesteld om de instroom te beperken en de opvang te versoberen en/of af te bouwen. Hiermee is de gemeentelijke begroting 2025 erg onzeker, zowel op het gebied van de omvang van de taakstelling, als de vergoeding die we hiervoor op termijn gaan krijgen. We zien nu al veel discussie bij de verlening, uitbreiding en kwaliteit van de opvang, mede door de enorme 'besparingen' die door het kabinet op de opvang van Oekraïense ontheemden en asielpzoekers zijn ingeboekt. Daarmee wordt het realiseren van voldoende en menswaardige opvangcapaciteit voor gemeenten steeds ingewikkelder en financieel risicovol.

In 2025 is de normvergoeding voor opvang van Oekraïners eenzijdig door het kabinet verlaagd (van €61 naar €44 euro per persoon/dag). Door G4 enG40 is in samenwerking met de VNG bezwaar gemaakt tegen deze handelswijze. Dit heeft echter niet geleid tot aanpassing van het besluit door de minister van A&M. De verwachting is dan ook dat we in 2025, samen met veel andere gemeenten, geen overschot meer zullen kennen en mogelijk het jaar zullen afsluiten met een klein tekort.

De besparingen op de opvang voor asiel en Oekraïense ontheemden bemoeilijken de zoektocht naar nieuwe locaties. Met het afnemen van de vergoedingen is het lastiger om het realiseren van opvanglocaties rendabel te maken. Door het kabinet wordt gestuurd op goedkope en grote locaties.

In een dichtbevolkte stad als Den Haag is de grondprijs hoog en is er weinig ruimte voor grootschalige locaties. De nieuwe plannen van het kabinet hebben dus een sterke invloed op de realisatie van locaties en zorgen voor onzekerheid in de toekomst.

2.3 Regionaal opvangplan en provinciaal verslag

Ondanks de aankondiging van de intrekking van de Spreidingwet is deze nog steeds van kracht. Eerder informeerden wij u over de gevolgen van de Spreidingswet voor de Haagse aanpak opvang nieuwkomers (RIS318232) en de procedure die geldt voor de provincies en gemeenten om aan de taakstelling te voldoen. Het inleveren van een regionaal opvangplan en een provinciaal verslag is hier onderdeel van.

Het regionaal opvangplan is vastgesteld in de Regionale Regietafel Haaglanden van 27 september en op 8 oktober toegezonden aan de commissaris van de Koning (hierna CvdK) van de Provincie Zuid-Holland. De gemeenten in de regio Haaglanden hebben zich de afgelopen maanden actief ingezet om aan de opgave uit de Spreidingswet en de inspanningsverplichting voor het opvangen van Oekraïense ontheemden invulling te geven. Daarbij gaat het om het realiseren van opvangplekken en het creëren van voorzieningen. Deze inzet is beschreven in het regionaal opvangplan, waarin ook ruimte was voor een toelichting op de opvang van statushouders.

De leden van de Regionale Regietafel Haaglanden benadrukten bij aanbieding aan de CvdK dat voor het realiseren van opvangplekken en bijbehorende voorzieningen helder beleid en wetgeving vanuit het Rijk cruciaal is. Vanuit het Rijk wordt vooral ingezet op instroombeperkende maatregelen, maar opvang van asielzoekers die al in Nederland zijn blijft op dit moment noodzakelijk. Het mogelijk intrekken van de Spreidingswet heeft in deze regio het gemeentelijk draagvlak voor het creëren van locaties sterk beïnvloed. Echter, zolang de Spreidingswet van kracht is blijven de gemeenten in Haaglanden zich inzetten voor uitvoering van de wet.

Door het ontbreken van structurele financiering voor het realiseren van opvangplekken is de regio Haaglanden deels aangewezen op het gebruik van hotellocaties die verhoudingsgewijs duur zijn. Als het COA hier geen gebruik meer van wil maken, wordt het voor de regio ingewikkelder de opgave te realiseren. Alleen met duurzame structurele financiering vanuit het Rijk is het voor gemeenten mogelijk opvangplekken, voor zowel voor asielzoekers als voor Oekraïense ontheemden, kosten-efficiënt en duurzaam te realiseren.

Op 1 november 2024 bood de CvdK het Provinciaal verslag aan de minister van Asiel en Migratie. Bij het landelijk indienen van de verslagen is door de CvdK's, de VNG en het COA gepleit voor behoud van (het spreidingsmechanisme uit) de Spreidingwet. Het college onderstreept deze boodschap.

2.4 Verdeelbesluit

Op 20 december 2024 heeft de minister van A&M aan de hand van het provinciaal verslag het verdeelbesluit vastgesteld (zie bijlage 1). Dit betekent dat de minister de aantallen te realiseren opvangplekken per gemeente heeft vastgesteld en heeft herverdeeld. Deze opvangplekken moeten voor 1 juli 2025 zijn gerealiseerd. In totaal is in Zuid-Holland de restopgave reguliere opvangplaatsen verdeeld over 12 gemeenten en de restopgave AMV-opvangplaatsen verdeeld over 11 gemeenten. Daarbij is onder andere meegewogen welke opvang er historisch in een gemeente is geweest voor asielzoekers en Oekraïense ontheemden. Tevens is er gekozen om de opvang van AMV te concentreren. Uit het verdeelbesluit blijkt dat Den Haag in totaal 324 asielopvangplekken minder moet realiseren. Dit komt doordat Den Haag 459 reguliere opvangplekken minder hoeft te realiseren, maar wel 135 extra AMV-plekken moet creëren.

Op 30 januari 2025 is de gemeente Den Haag in bezwaar gegaan tegen het verdeelbesluit (RIS321329). Hoewel in het besluit aan gemeenten wordt uitgegaan van een evenredige verdeling, blijkt de verdeling van de restopgave AMV-opvangplaatsen te resulteren in een disproportioneel besluit.

Op 6 maart heeft, vooruitlopend op een eventuele hoorzitting, op uitnodiging van het Ministerie van A&M een informeel gesprek plaatsgevonden tussen ambtenaren van het ministerie en ambtenaren van de gemeente Den Haag. Naar aanleiding van het gesprek en de mogelijkheid die het ministerie de gemeente Den Haag eerder geboden heeft om het bezwaarschrift aan te vullen, heeft de gemeente Den Haag op vrijdag 14 maart een verzoek ingediend voor aanvullende informatie. Om gericht bezwaar te maken is het van belang om te beschikken over alle stukken die ten grondslag liggen aan de verdeling in het besluit.

3. Haagse Aanpak in uitvoering

3.1 Opvang Oekraïense ontheemden

Den Haag heeft een inspanningsverplichting van 1.852 gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïense ontheemden. Op dit moment heeft Den Haag ongeveer 1.580 opvangplekken in de gemeentelijke opvang. Afgelopen halfjaar zijn er nieuwe locaties geopend, locaties uitgebreid en is er een locatie gesloten:

Q4 2024: verlenging ANWB tot en met 30 juni 2026.

Q4 2024: verlenging SoZa (Anna van Hannover) tot 1 oktober 2025.

Q4 2024: verlenging Gulden Huis tot januari 2027 en uitbreiding van 216 naar 360 opvangplekken.

Q4 2024: verlenging Hennegras tot en met januari 2027.

Q4 2024: sluiting Treublaan.

Q1 2025: verlenging Zandsvoortselaan tot en met 4 maart 2027.

Voor een totaaloverzicht van (nieuwe) locaties en uitgebreide locaties verwijzen we u naar de tabel hieronder:

Locatie	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025
Kleinschalige opvanglocaties	145	145	145	145
Room11	15	15	15	15
Gulden Huis	200	200	200	200
Treublaan	85	85		
De Schakel	45	45	45	45
Oude Molstraat	15	15	15	15
Hennegras	60	60	60	60
Parnassia	40	40	40	40
SoZa/Anna van Hannover	400	400	400	400
Kootwijkstraat	30	30	30	30
ANWB	220	220	220	220
Zandsvoortselaan	110	110	110	110
Arendsdorp		300	300	300
Totaal	1.365	1.665	1.580	1.580

Op dit moment worden er in de Haagse gemeentelijke opvang ongeveer 1.500 ontheemden uit Oekraïne opgevangen. Door onder andere de hierboven genoemde verlengingen is er ruimte ontstaan in de gemeentelijke opvang. In de invulling van de ontstane ruimte geven we prioriteit aan

ontheemden die nu in Den Haag door particulieren worden opgevangen en daar niet langer kunnen verblijven. De gemeente Den Haag is namelijk verantwoordelijk voor het opvangen van Oekraïense ontheemden die op dit moment in Den Haag worden opgevangen.

3.1.1. Particuliere opvang voor Oekraïense ontheemden

De particuliere opvang voor Oekraïense ontheemden in Den Haag groeit langzaam. We krijgen verzoeken om hen te plaatsen in een gemeentelijk opvang maar er zijn ook nieuwe ontheemden die bij particulieren worden opgevangen. Momenteel worden er ongeveer 2.000 ontheemden opgevangen in de particuliere opvang in Den Haag. Tussen april en november zijn er 87 mensen uit de particuliere opvang doorgestroomd naar de gemeentelijke opvang. Hiermee is de wachtlijst teruggebracht van 136 naar 69 Oekraïense ontheemden die wachten op een plek in een van de gemeentelijke opvanglocaties.

Bij aanhoudende uitstroom uit de particuliere opvang hebben we eind 2025 vooralsnog minimaal 1.670 beschikbare opvangplekken nodig om de ontheemden uit Oekraïne die op dit moment in Den Haag worden opgevangen, blijvend in Den Haag te kunnen opvangen. Dit maakt dat het nodig blijft om expirerende contracten te verlengen en nieuwe locaties in te zetten.

Daarnaast heeft de sluiting van de HUB in Utrecht als gevolg dat alle Oekraïense ontheemden zich zelf bij gemeentes moeten aanmelden voor opvang. Met die aanmelding is de betreffende gemeente verantwoordelijk voor de opvang. Echter met de uitstroom uit de particuliere opvang, gezinsherenigers en medische evacués heeft de gemeente Den Haag geen plek voor de opvang van nieuwe ontheemden.

3.1.2 Maanweg 20

In eerste instantie zou de Maanweg ingezet worden voor de opvang van 90 Oekraïense ontheemden. De beoogde bewoners zijn, wegens een vertraging in het vergunningsproces, vervolgens opgevangen aan de Anna van Hannoverstraat 6 (SoZa).

In reactie op een dringend verzoek van het Ministerie van A&M en het COA om met spoed circa 90 asielzoekers op te vangen is de Maanweg voor dit doel ingezet, zoals benoemd in de raadsmededeling 'Noodopvang asielzoekers aan de Maanweg' (RIS320016). Deze locatie is in beheer van de gemeente en is dus een tijdelijke gemeentelijke opvang.

Recent heeft het college kenbaar gemaakt voornemens te zijn om de inzet van de Maanweg voor de opvang van asielzoekers te verlengen tot en met december 2027. De gemeente is de procedure gestart om reacties van omwonenden, ondernemers en belanghebbenden te inventariseren. Het definitieve besluit volgt.

3.2 Opvang asielzoekers

Na het verdeelbesluit moet de gemeente Den Haag vanuit de Spreidingswet 2.189 asielopvangplekken realiseren. Op dit moment vangt Den Haag 1.155 asielzoekers op in 7 opvanglocaties. Hier maken we onderscheid in noodopvanglocaties en tijdelijke gemeentelijke opvanglocaties (voorheen crisisnoodopvang). Noodopvang is tijdelijke opvang van asielzoekers onder regie van het COA. Tijdelijke gemeentelijke opvanglocaties vallen onder regie van de gemeente. Ook ten aanzien van asielzoekers zijn het afgelopen halfjaar nieuwe locaties geopend en zijn bestaande locaties verlengd:

Q3 2024: besluit tot inzet locatie Sportlaan voor onder andere de opvang van 440 asielzoekers.

Q4 2024: verlenging Fletcher Stadshotel tot en met oktober 2025.

Q4 2024: verlenging Parkhotel tot en met juli 2025.

Q4 2024: verlenging Pink Flamingo Hostel tot en met juli 2025.

Q4 2024: inzet locatie Maanweg voor de opvang van 90 asielzoekers.

Q4 2024: besluit tot inzet locatie Saturnusstraat voor de opvang van 600 asielzoekers.

Q1 2025: besluit tot inzet locatie Calandstraat voor de opvang van 250 asielzoekers.

Q1 2025: voorgenomen besluit tot verlenging Maanweg tot en met december 2027.

	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025
Tijdelijke opvang (< 5 jaar, exploitatie COA)					
Regulusweg	600	650	650	650	650
Fletcher City Hotel	100	100	100	100	100
NH Hotel Atlantic	120				
Subtotaal	820	750	750	750	750
Tijdelijke opvang (< 5 jaar, exploitatie gemeente Den Haag)					
Parkhotel	40	40	40	40	40
Flamingo Hostel	35	35	35	35	35
Aquarius	90	90	90	90	90
Maanweg				90	90
Subtotaal	165	165	165	255	255
Opvang AMV					
Jupiterkade	60	60	60	60	60
Jordans residence	60	60	60	60	60
Subtotaal	120	120	120	120	120
Totaal	1.105	1.035	1.035	1.125	1.125

De capaciteit voor de opvang van asielzoekers in Den Haag staat onder druk. Op het moment van schrijven zijn er meerdere locaties in beeld voor de opvang van asielzoekers in Den Haag. Deze locaties zitten in de verkenningsfase. Uiteraard wordt uw raad direct geïnformeerd zodra er meer duidelijk is over deze locaties.

3.2.1 Sportlaan

Op 11 juli 2024 heeft de raad ingestemd met het geamendeerd raadsvoorstel inzake 'Tijdelijke invulling voormalig Haga-complex Sportlaan' (RIS318976). De raad wordt voor elk reces geïnformeerd over de laatste stand van zaken. Voor het meireces ontvangt u een nieuwe stand van zaken via een raadsmededeling.

3.2.2 Saturnusstraat

Op 14 oktober heeft het college besloten medewerking te verlenen aan het COA voor het inzetten van de Saturnusstraat 9 voor de opvang van ca. 600 asielzoekers voor een termijn van maximaal 10 jaar (RIS320240). In eerste instantie zouden de verbouwingen aan de Saturnusstraat ongeveer twee jaar duren. In verband met de beëindiging van de opvang in de Regulusweg probeert het COA de realisatie van de Saturnusstraat 9 te versnellen door de locatie in eerste instantie als 'noodopvanglocatie' gereed te maken. Het COA verwacht de Saturnusstraat 9 – afhankelijk van de voortgang van de verbouwing – in de loop van 2025 operationeel te kunnen hebben.

Vanaf de zomer van 2022 werden er 400 asielzoekers opgevangen aan de Regulusweg 1 (RIS312375). In april 2024 is dit verhoogd naar 650 opvangplekken (RIS318570). Ondanks de inspanningen van het college om de opvang aan de Regulusweg te behouden (zie ook RIS316207, RIS318313, RIS318318 en RIS318314), is het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) niet bereid om de locatie in de toekomst meerjarig beschikbaar te stellen voor de opvang van asielzoekers. Dit in verband met een beoogde andere bestemming. De Saturnusstraat 9 is, gezien de ligging, een goed alternatief voor de opvanglocatie aan de Regulusweg. Met minder drastische verbouwingen is de verwachting dat de Saturnusstraat in 2025 kan worden opgeleverd. Om goede huisvesting en een ordentelijke verhuizing te faciliteren heeft het college ingestemd om de opvang op de Regulusweg te verlengen tot eind 2025. Het is aan het RVB en aan het COA om dit te realiseren.

3.2.3 Jordans Residence

In de vorige raadsmededeling 'Stand van zaken opvang Oekraïense ontheemden en asielzoekers (RIS319242) is de raad geïnformeerd over de inzet van Jordans Residence voor de opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (amv). De verwachting was om de jongeren vanaf Q3 2024 in te huizen, maar er is vertraging in de verbouwing ontstaan. In Q1 2025 was de locatie gereed en zijn de jongeren naar Jordans Residence verhuisd.

4. Locatiemanagement

In de afgelopen periode is er door de betrokken organisaties intensief samengewerkt om de opvang goed te laten verlopen. Het sociaal beheer anticipeert op wat er speelt in de opvang en de omgeving. Ze investeren in de relatie met de bewoners en de omgeving. Momenteel wordt er een verbeteringslag gemaakt in de gebouwen en de faciliteiten voor de bewoners, denk aan het vervangen van douches of installeren van nieuwe wasmachines. Ook is er extra aandacht voor hygiëne op de locaties.

Daarnaast is er aandacht voor de mentale gezondheid van bewoners. Veel bewoners hebben het moeilijk met de lang aanhoudende situatie en het gebrek aan perspectief. De gemeente werkt daarom samen met de sociaal beheerders en de bewoners aan het realiseren van hun wensen op het gebied van activiteiten, onderwijs en sociale voorzieningen.

4.1 Incidenten

In de nacht van 5 op 6 maart heeft zich een incident voorgedaan waar een aantal jongeren dat wordt opgevangen in Jordans Residence bij betrokken is geweest. Via een raadsmededeling (RIS321668) bent u hierover geïnformeerd. Naast dit incident zijn er de afgelopen periode geen grote incidenten geweest op de locaties die niet lokaal opgelost konden worden of waar de omgeving overlast van heeft ervaren. Wel zien we dat conflicten in de gezinnen en tussen partners meer voorkomen evenals stress en opvoedvragen. Zoals al eerder benoemd is er meer aandacht voor de mentale gezondheid van de bewoners. VluchtelingenWerk heeft een aantal *Mindfit* trainingen gegeven die gericht zijn op de preventie van psychische klachten en psychosociale problemen. Daarnaast is er ouderschapsondersteuning voor het opvoeden van kinderen in een ander land en alle moeilijkheden die hierbij komen kijken.

Op de opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden zijn de locatiebeheerders extra geïnformeerd over de Oekraïense cultuur en bijzonderheden in relatie tot die in Nederland om het beheer goed aan te laten sluiten bij de doelgroep. Daarnaast is op het gebied van psychosociale hulpverlening een pilot gestart met Stichting Mano voor Oekraïense ontheemden. Zij zetten met behulp van in Oekraïne geschoolde psychologen uitpufspreekuren op en organiseren activiteiten die bijdragen aan het mentaal welzijn van de bewoners.

4.2 Verhuizingen

Afgelopen periode zijn er in voorbereiding op de grotere verhuizing Oekraïense ontheemden met minderjarige kinderen verhuisd van de Treublaan naar de Zandvoortselaan. Zo kunnen de kinderen op hun basisschool blijven ondanks de sluiting van de Treublaan. Hierna zijn alle ontheemden van de Treublaan verhuisd naar andere opvang in de stad. Ook zijn er inmiddels volop ontheemden ingetrokken op de locatie Arendsdorp.

Aan het begin van de oorlog in Oekraïne zijn een aantal losse woningen van SZW/OCW gebruikt voor opvang. Deze ontheemden hebben eind oktober een andere plek gekregen en de woningen zijn inmiddels weer terug bij OCW voor opvang van een andere doelgroep.

4.3 Activiteiten op en rondom de opvanglocaties

De meeste Oekraïense volwassen ontheemden werken. Daarnaast worden er diverse activiteiten in en om de locaties georganiseerd. De sociaal beheerders werken zo veel mogelijk samen met de partijen uit de stad als het gaat om activiteiten en leuke dingen om te doen. Denk aan de Stichting Jeugd Vakantie Activiteiten Den Haag waar veel kinderen weer aan hebben deelgenomen in de zomervakantie. Daarnaast is er aandacht voor de verschillende doelgroepen (bijvoorbeeld ouderen en pubers) bij deze activiteiten en voor bijzondere feestdagen zoals Sinterklaas en Kerst.

Op de tijdelijke gemeentelijke opvanglocaties voor asielzoekers zijn taalactiviteiten georganiseerd en wordt er veel samengewerkt met vrijwilligers. Afgelopen periode zijn er verschillende activiteiten georganiseerd zoals henna schilderen, een quizavond, een kledingmarkt en een bakwedstrijd. Voor de kinderen zijn er ook activiteiten georganiseerd zoals een bezoek aan een manege, een filmavond, een bingo en werd er met elkaar Halloween gevierd.

4.3.1. Vrijwilligers

Dagelijks zetten vrijwilligers zich in voor de opvang van zowel Oekraïense ontheemden als asielzoekers met taallessen en activiteiten voor de dagbesteding. Met hun hulp dragen ze bij aan het welzijn en de integratie van de bewoners en het goede verloop van de opvang.

Ook de bewoners van de opvanglocaties dragen bij als vrijwilliger. Zo ruimen bewoners van de Maanweg als dagbesteding afval in de omgeving op en hebben een aantal bewoners geholpen bij Lichtpuntjes van Mariahoeve in de nasleep van de explosie op de Tarwekamp. Ook in Aquarius zijn er actieve vrijwilligers die in het verzorgingshuis helpen met het halen van boodschappen.

5 Stad en bewoners

5.1 Flitspeiling oktober 2024

Sinds maart 2022 wordt er via het stadspanel twee keer per jaar gepeild hoe de houding van Hagenaars is tegenover de opvang van Oekraïense ontheemden en asielzoekers in hun stad. Deze 'flitspeiling' is in oktober 2024 voor de zesde keer gedaan. De uitkomsten laten geen trendbreuk zien. Van de respondenten staat 75% positief tegenover de opvang van Oekraïense ontheemden in hun stad. Dat percentage schommelt al sinds maart 2022 tussen de 70% en 80%. Het percentage stadsgenoten dat positief staat tegenover de opvang van asielzoekers uit andere landen ligt lager en laat ook geen grote verandering zien: het percentage schommelt sinds 2022 tussen de 55% en 65%. Bij de laatste flitspeiling in oktober 2024 was het percentage 60%.

Het beeld dat de flitspeiling geeft, komt ongeveer overeen met de landelijke cijfers.

In de laatste peiling is ook gevraagd of de respondent vindt voldoende geïnformeerd te worden over de opvang van nieuwkomers in Den Haag. Deze vraag is twee keer eerder gesteld, in augustus 2022 en in februari 2023. De respons laat zien dat een groeiende groep panelleden de informatie vanuit de gemeente voldoende vindt (van 8% in 2022 naar 10% in 2023 naar 24% in 2024). Er is echter ook nog steeds een grote groep mensen die het (zeer) oneens is met deze stelling (van 65% in 2022 naar 56% in 2023 naar 44% van de respondenten in 2024). Wij zien in deze cijfers een positieve aanmoediging om stevig te blijven inzetten op het verder verbeteren en intensiveren van de communicatie en informatievoorziening vanuit de gemeente.

5.2 Initiatiefvoorstel Haagse Kracht

Op 3 oktober 2024 is het initiatiefvoorstel Haagse Kracht (RIS317236) aangenomen door de gemeenteraad. Hierin wordt het college opgeroepen om een procedure vast te stellen voor inspraak en participatie bij de besluitvorming over opvangvoorzieningen. De nieuwe procedure staat beschreven in de raadsmededeling 'Uitwerking initiatiefvoorstel Haagse Kracht' (RIS321319). Met de uitwerking van dit initiatiefvoorstel worden omwonenden, ondernemers en belanghebbenden betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe opvanglocaties.

Bij het besluit om de Calandstraat in te zetten voor asielopvang en de verlenging van de Maanweg is gewerkt in lijn met de uitwerking van het initiatiefvoorstel Haagse Kracht. Voor beide locaties zijn de voorgenomen besluiten kenbaar gemaakt en is er een buurtgesprek georganiseerd. Op dit moment wordt de opgehaalde input verwerkt en wordt er op korte termijn een definitief besluit genomen.

5.3 Stadsdeelgesprekken

Op 15 oktober vond het stadsdeelgesprek in Scheveningen plaats. Wethouder Vavier en wethouder Balster spraken daar met vertegenwoordigers van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties uit het stadsdeel. Zij spraken over de samenwerking rondom het openen van nieuwe locaties voor nieuwkomers of doelgroepen uit het Doorbraakplan en de maatschappelijke opvang. Aan de tafels werden levendige gesprekken gevoerd. De gemeente kreeg veel tips, ideeën en adviezen.

Bestuursleden van bewonersorganisaties deden op verschillende momenten de oproep: betrek ons beter en vooral ook eerder als er een nieuwe locatie opent. Een andere wens die vaker naar voren kwam, was meer en beeldender vertellen over de gang van zaken in een locatie: geef nieuwe burens een gezicht.

6. Sociale voorzieningen

Vanwege de druk op een aantal sociale voorzieningen in Den Haag monitoren wij goed wat de asiel- en Oekraïense instroom voor de voorzieningen betekent. Op dit moment hebben wij goed in beeld wat de stand van zaken is op het gebied van onderwijs, zorg, werk en integratie, inburgering en leefgeld en inkomen. Hieronder volgt per voorziening een toelichting.

6.1 Onderwijs

Een nieuwkomer in het onderwijs is een kind in de leeftijd van 6 tot en met 18 jaar, afkomstig uit het buitenland, dat minder dan twee jaar onderwijs op een Nederlandse school gevolgd heeft en geen of weinig Nederlands spreekt. Deze groep is breder dan kinderen van asielzoekers en statushouders en omvat ook kinderen van arbeidsmigranten en kenniswerkers.

6.2 Primair Onderwijs

In Den Haag zijn er 31 scholen die nieuwkomersonderwijs aanbieden. Momenteel is de instroom van nieuwe leerlingen lager dan verwacht, wat heeft geleid tot een overcapaciteit van nieuwkomersplekken op sommige scholen. Elke vier weken vindt er overleg plaats met de betrokken schoolbesturen, waarbij de beschikbare en benodigde capaciteit wordt besproken. Ondanks de onzekerheid rond de Spreidingswet, wordt er nog steeds rekening gehouden met een mogelijke toename van de instroom.

6.3 Voortgezet onderwijs (internationale schakelklassen)

In Den Haag bieden twee VO-schoolbesturen op zeven locaties onderwijs aan voor nieuwkomers. Leerlingen uit de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Rijswijk maken ook gebruik van ISK Den Haag. Er vindt tweewekelijks overleg plaats met de twee schoolbesturen, de secretaris van het VO-platform en een afvaardiging uit Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk waarbij onder andere de wachtlijst wordt besproken.

Nieuwkomers ondergaan een intakeprocedure om te bepalen op welk niveau zij het beste kunnen instromen in het voortgezet onderwijs. Voor sommige jongeren blijkt het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) de meest geschikte opleiding te zijn. Echter, door een tekort aan leerkrachten kunnen niet alle jongeren direct geplaatst worden op de MBO-ISK. De onderwijsinstelling werkt hard aan een oplossing door het werven van extra leerkrachten en het creëren van meer opleidingsplekken zodat alle leerlingen zo snel mogelijk kunnen starten met hun opleiding.

6.4 Taallessen volwassenen

Oekraïense ontheemden kunnen gebruik maken van Nederlandse taallessen gefinancierd door de gemeente in het kader van volwasseneneducatie. Van januari tot november 2024 maakten hier 460 Oekraïense ontheemden gebruik van. In november staan er nog circa 130 Oekraïeners op de wachtlijst. Naast deze taaltrajecten kunnen Oekraïense ontheemden gebruik maken van (laagdrempelige) taalactiviteiten, zoals taalmaatjesaanbod en inloopconversatie bij de bibliotheken.

Ook asielzoekers kunnen gebruik maken van taallessen voor volwassenen. Dit kan onder andere via Taal aan Zee of een training Basaal Nederlands georganiseerd door het COA. Deze training wordt door vrijwilligers gegeven. Elke deelnemer krijgt minimaal 8 weken les: 2 keer 2 uur per week.

6.5 Zorg

Ontheemden hebben toegang tot de noodzakelijke zorgvoorzieningen in Den Haag. Op casusniveau leveren we maatwerk. Hiervoor wordt geschakeld met zorgprofessionals in de stad. Het aanbod van huisartsen is op dit moment op basis van het huidige aantal Oekraïense ontheemden in de opvang voldoende. Huisartsenpraktijk Binckhorst heeft op dit moment 1.119 Oekraïense patiënten in de praktijk (d.d. 21 oktober 2024).

Het COA is verantwoordelijk voor de organisatie en financiering van de medische zorg aan asielzoekers en statushouders op de opvanglocaties. Dit wordt gedaan door de Gezondheidszorg Asielzoekers (GZA). Hiervoor is een tijdelijk medisch centrum ingericht op de opvanglocatie aan de Regulusweg. De bewoners van de overige opvanglocaties, zoals de Maanweg maken ook gebruik van dit aanbod.

De GGD voert publieke gezondheidzorgstaken uit voor asielzoekers (en statushouders) in de opvanglocaties van het COA. De GGD voert deze taken uit in het kader van een overeenkomst tussen GGD GHOR Nederland en het COA. GGD Haaglanden, een van de 25 GGD 'en in Nederland, doet dit in Den Haag.

Kinderen die nieuw in Den Haag komen wonen worden door de JGZ uitgenodigd voor een extra nieuwkomersconsult en stromen vervolgens de reguliere JGZ zorg in. In het nieuwkomersconsult wordt de vaccinatiestatus bepaald en krijgt het kind een sociaal-medisch onderzoek. We zien nieuwkomers als een kwetsbare groep die prioriteit verdient boven reguliere JGZ onderzoeken. De kinderen met BSN komen bij de JGZ in beeld via het BRP en vanaf de leeftijd van 4 jaar ook via de samenwerking met (PO en VO) scholen.

Bij asielzoekers/AMV'ers zonder BSN zijn we afhankelijk van onze samenwerking met de asielzoekersketen (GGD/GHOR, gemeente Den Haag, Jeugdformaat, NIDOS). Deze samenwerking en de samenwerking met de scholen zijn we momenteel aan het versterken. Aangezien het aantal nieuwkomers de laatste jaren in Den Haag flink is gestegen heeft een aantal verpleegkundigen en artsen uitbreiding van uren gekregen.

De gemeente is een samenwerking met Stichting Mano aangegaan voor preventieve mentale ondersteuning voor Oekraïners. Stichting Mano is aan de slag gegaan bij de ANWB met het bieden van ondersteuning bij mentale gezondheid. Ze gaan hierbij uit van de behoefte en kracht van nieuwkomers. Door middel van uitpufspreekuren en koffieochtenden komen ze in contact met de ontheemden.

6.6 Werk en integratie

Voor Oekraïense ontheemden en asielzoekers gelden nog steeds verschillende juridische regimes als het gaat om werk en integratie. De gemeente werkt sinds begin 2024 aan het toe leiden naar werk van de Oekraïners en sinds begin augustus ook aan de toeleiding naar werk van asielzoekers en statushouders in de opvang.

De asielzoekers en statushouders kunnen zich bij interesse in werk melden bij de Meedoenbalie op de Regulusweg, waarna er met hen een intakegesprek wordt ingepland en zij verder begeleid worden.

De successen tot nu toe:

- 282 aanmeldingen door asiel/statushouder kandidaten bij de Meedoenbalie waarvan 175 nu gesproken;
- 4 kandidaten asiel/statushouder nu aan het werk en nog eens 4 kandidaten die wachten op goedkeuring TWV&BSN;
- meer dan 15 kandidaten zitten op dit moment in een proces richting werkgever en de overige kandidaten zitten in de opstart van hun begeleiding richting werk; 17 kandidaten asiel/statushouder die met een werkfittraject zijn begonnen;
- vanuit pilot 4 een succesvolle banenmarkt georganiseerd waar meer dan 50 kandidaten kwamen opdagen, volgende wordt gepland;

- 208 aanmeldingen van ontheemden uit de Oekraïne, waarvan 110 kandidaten gesproken;
- 55 ontheemden uit de Oekraïne zijn aan het werk.

Daarnaast is het belangrijk om te blijven inzetten op uitbreiding van capaciteit om asielzoekers in de BRP in te schrijven. Het hebben van een BSN is dan wel niet vereist om te mogen werken, praktisch gezien is werken zonder BSN echter onmogelijk. Het college verkent de mogelijkheden of de gemeente zelf de BRP-inschrijvingen van Haagse asielzoekers op zich kan nemen.

6.7 Leefgeld en eigen bijdrage

Oekraïense ontheemden ontvangen iedere maand leefgeld, op basis van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO). Wij verstrekken in de Den Haag 536 leefgelduitkeringen aan 724 personen (peildatum 18 maart 2025). Dit aantal is redelijk stabiel, maar vertoont geleidelijk een lichte daling.

Als volwassen Oekraïense ontheemden inkomsten ontvangen, dan stopt het recht op leefgeld. Vanaf 2025 moet deze groep (met inkomsten) ook een eigen bijdrage betalen aan de gemeentelijke opvang als ze daarin verblijven. De “Regeling opvang ontheemden Oekraïne” en de “Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne” zijn hiervoor gewijzigd. Het conflict in Oekraïne duurt voort, hierdoor blijft opvang nodig. Daarom is het van belang toe te werken naar een hogere mate van participatie en zelfredzaamheid onder Oekraïense ontheemden.

7. Huisvesting statushouders

In 2024 had Den Haag een taakstelling van 1.226 te huisvesten statushouders. Hiervan zijn 835 statushouders gehuisvest. De oorzaken voor de achterstand zijn verschillend, zoals een mismatch tussen vraag en aanbod, lage mutatiegraad en hoge taakstellingen. Samen met woningbouwcorporaties werken we aan mogelijkheden om de voorraad beter te benutten.

Het huidige kabinet heeft aangegeven voornemens te zijn de gemeentelijke taakstelling voor de huisvesting van statushouders af te schaffen en een verbod in te stellen op het verlenen van voorrang aan statushouders bij de toewijzing van sociale huurwoningen. Zonder een wettelijke taakstelling en urgentie is er geen garantie dat statushouders binnen afzienbare tijd na verkrijgen van hun status huisvesting vinden. De gemiddelde wachttijd op een sociale huurwoning is nu 7 jaar. Dit zal leiden tot langere verblijven in asielopvangcentra en daarmee later starten van inburgering.

De verwachting is dat dit als gevolg zal hebben dat er meer (kansarme) aanvragen voor urgentie worden ingediend. De uitvoering van de taakstelling zonder de mogelijkheid voor bemiddeling wordt daardoor bemoeilijkt. Ook verliest de gemeente mogelijkheid voor integrale regie over de aandachtsgroepen, terwijl de noodzaak voor regie door de schaarste steeds groter wordt.

Zonder een taakstelling is er geen verdeelsleutel meer voor statushouders, waardoor ook de landelijke spreiding van statushouders wordt bemoeilijkt. Dit zal naar verwachting leiden tot een concentratie van statushouders in grote steden (al dan niet in de vorm van dakloosheid of zeer preciaire woonsituaties) en meer verhuisbewegingen.

Tegenstrijdige beleidslijnen bemoeilijken de uitwerking van de kabinetsplannen. Zo worden er financiële regelingen voor het huisvesten van statushouders aangekondigd terwijl er ook een wetvoorstel ligt voor een verbod op voorrang.

8. Afsluitend

In de komende periode zal het college zich in blijven zetten om te voldoen aan de opgelegde taakstelling uit de Spreidingswet met humane en kwalitatieve opvanglocaties. We blijven de landelijke

Gemeente Den Haag

Ons kenmerk
OCW/10810108

ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden en hopen snel duidelijkheid te kunnen geven over de toekomst van de opvang van asielzoekers en Oekraïense ontheemden.

In de volgende rapportage wordt ook de stand van zaken van het Doorbraakplan meegenomen. De verschillende opgaven staan in een stad als Den Haag, als dichtstbevolkte stad van Nederland, nauw met elkaar in verband. Voor een duidelijk overzicht worden de rapportages daarom met elkaar gecombineerd. Deze stand van zaken wordt eind Q2 2025 met uw raad gedeeld.

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Ilma Merx

Jan van Zanen